

Poštarina plaćena u gotovu.

SOKOLIĆ

LIST ZA SOKOLSKI NARAŠTAJ

1 9 3 6

GOD. XVIII

BROJ 1

Izlazi mesečno. — Godišnja pretplata Din 20'—

Sadržaj

1. Dobrovoljci	1
2. Rodendan Nj. Vel. Kraljice Marije	3
3. Dr. Edvard Beneš, novi predsednik Češkoslovačke Republike	4
4. Naša štampa	7
5. Razmišljanje o knjigama	8
6. Brat Đura Paunković	9
7. Loški potok	10
8. Mostarskoj sokolani	12
9. Alkohol i njegove posledice	13
10. Sveta mesta	14
11. Anton Aškerc, pesnik vedrih osećaja	15
12. Na Božić	18
13. Zrakoplovica	19
14. Bosansko-hercegovački sukobi u prvoj polovini 19 veka	21
15. Naši pesnici: Novo leto. — Silvestarska idila. — Kraljici Mariji. — При развијању соколске заставе. — Hvaležna srna. — Песма Соколића. — Štrk i vrana — Соколићима. — Smučarji. — Domovini. — Sinička. — Nj. Vel. Kraljici Mariji Majci. — Nocturno. Snežna poljana	23
16. Radovi našeg naraštaja: Jeseni suton. — Živeo je jednom jedan plavi cvet. — Večernji akordi	30
17. Glasnik: † Kralj Đorđe V. — U Subotici su otvorili sokolsko pozorište. — Snaga Sokolstva u Češkoslovačkoj. — Obaveštenja o neuspesima učenika. — Bomba u želucu morskog psa. — Kiša od pepela. — Štednja neka postane predmet školske nastave. — Kako je svet podeljen. — Od čega umiru mašine. — E. L. Gangl: O sokolskoj ideji. — Narodne pesmi z napevi. — H. Macanović: »Olympia 1936«. — Za šalu	31

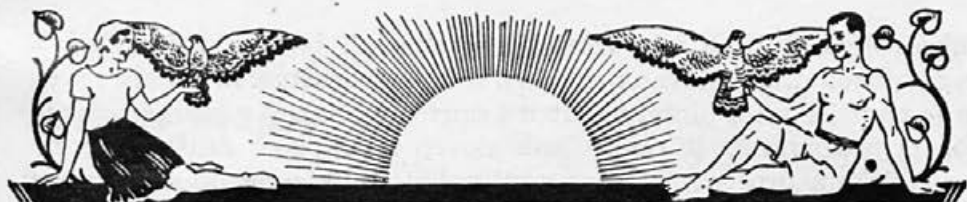
»Sokolić« izlazi na kraju svakoga meseca. Godišnja pretplata Din 20'—, polugodišnja Din 10'—, pojedini broj Din 2'—.

Urednik: Josip Jeras, Ljubljana, Levstikova ulica 19.

Izdaje Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije (E. Gangl). — Naslov uprave: Uprava sokolskih listova, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6. Telefon br. 2312. Račun pošt. štedionice 12.943.

Rukopisi se šalju na adresu urednika, pretplate i narudžbe upravi sokolskih listova.

Tiska: Učiteljska tiskara u Ljubljani (pretstavnik Francè Štrukelj).

E. L. Gangl, Ljubljana:

Dobrovoljci

Kada je 1914 godine buknuo svetski požar, koji je kao ognjeno more obuhvatio i našu domovinu, da je uništi i baci kao plen u grabežljive ruke ujedinjenih neprijatelja, počele su da se formiraju dobrovoljačke legije, koje su po svojoj slobodnoj volji i svojom vlastitom odlukom stupile u službu ugrožene rođene grude.

Tako je bilo u Jugoslaviji, u Češkoslovačkoj i u Poljskoj.

Svi su se ti dobrovoljci, razume se, sakupljali izvan granica svoje otadžbine i pojavili su se na svim frontovima, da pomognu redovnu vojsku u borbi za pobjedu i da svojim narodima prokrče put do slobode.

Slavna je povest svih tih dobrovoljačkih legija, koje su s prezirom gledale smrti u oči i polagale svoje živote za čast i slavu, za budućnost i veličinu otadžbine. Tako su i imena jugoslovenskih dobrovoljaca ovenčana slavom i neizbrisivim slovima upisana u istoriji džinovskih napora i junačkih borbi za naše oslobođenje i ujedinjenje. Dobrovoljce poznajemo već iza balkanskih ratova, kada je odmah iza njih počeo na našu zemlju da riga svoj otrov i užas svetski rat. Poznato nam je, da je već tada pohitao u pomoć svojoj patničkoj braći na jugu prvi starosta ujedinjenog jugoslovenskog Sokolstva, brat dr. Ivan Oražen, koji je lečio zajedno s još nekoliko braće lekara krvave otvorene rane i tešio junačke borce, koji su umirali za ideale naroda, koji je čeznuo za slobodom.

Svih jugoslovenskih dobrovoljaca bilo je oko 50.000, koji su svoje grudi kao obranbene štitove izlagali neprijateljskim navalama na svim frontovima. Da, toliko je bilo dobrovoljaca, ali više ih nema toliko. Na stotine njih palo je u ljutim krvavim borbama; ko je ostao na životu, vratio se je — malokoji bez rana i bolesti. Oni pak, koji su ostali na bojnim poljima, danas su i ostaće za večita vremena svedoci žrtava domovinske ljubavi, koja nije poznavala nikakvog straha, koja je odvažno, smelo i ponosno gledala smrti u oči.

I ti dobrovoljci, koliko ih je bilo i koliko ih je još, gotovo su svi izišli iz sokolskih redova, iz sokolskih vežbaonica, i valjda nema

dobrovoljca, koji se nije vratio iz streljačkih jaraka svojoj kući, a da se odmah nije ponovno prijavio u sokolsko društvo. Iz Sokola odveo ga je trnoviti put u borbu na život i smrt, a iz muka i napora svetskog požara ponovno ga je put pobeđe doveo u sokolsko društvo, da tu, u sokolskom društvu, s istom gorljivošću i uvećanim oduševljenjem služi idealima sokolskog bratstva. Ideali ne poznaju smrti — nigde i nikada!

Taj životni put Sokola - dobrovoljca, koji se počinje u vežbaonici i ide preko ratnih grozota, rana i grobova pale junačke braće, ponovno se sljubljuje sa svojim izvorom, jer Sokol - dobrovoljac želi da ostane veran svojim idealima do smrti! Takav put može da prohodja čist i kremenit značaj, koji je istesalo sokolsko uzgojno delovanje, koje u pojedincu učvršćuje svest, da njegova snaga, vrednost, krepost i vrlina dobija svoju visoku cenu samo u zajednici braće istih misli, koji žele da budu zdrava srž i prodorna snaga narodne celine.

Put trpljenja! — Zagazimo na taj put, hodajmo njime u dubokoj veri, da za dobrobit te narodne celine nije prevelika nijedna žrtva. Zaboravimo na svoja vlastita dobra i udobnosti, da bi nam hod po putu trpljenja bio lak, jer je poravnan sa svešću, da služimo narodnoj celini. Neka nam naši dobrovoljci i njihovi junački podvizi budu uzorom, kako moramo jačati svoje telesne i duševne snage, ako želimo da nas se nazivlje vernim sinovima svog naroda! Mekušaca, sebičnjaka i plašljivaca nam ne treba, njima nema mesta u sokolskim redovima!

Put pobeđe! — Pogledaj našeg radnog čoveka — seljaka, tvorničkog radnika, težaka, rudara — kako se muči i iscrpljuje, znoj ga obleva, žuljevite mu ruke, samo da pobedi sve teškoće i napore i svojima priskrbi svakidašnji hleb. A ti, mladi moj brate, svojom čvrstom voljom odstranuj sve žudnje, koje ti nudi raskalašeni i lenjavi svet, da ostaneš čist u duši, odvažan srcem i otporan telom. Tako s puta trpljenja stupaš na put pobeđe, koji te vodi u posvećeni hram velike i duboke domovinske ljubavi, za koju moraš sve da žrtvuješ. I kad bi bilo potrebno, zar ne bi ti, mladi moj brate, stupio u dobrovoljačke redove, koji bi ponovno uzeli na svoja leđa križ trpljenja, da po putu pobeđe očuvaju veličinu i samostalnost domovine? — Da, ti bi to učinio, jer i ti želiš, da tvoj životni put izvire u sokolskoj vežbaonici i da se ponovno slije u nju.

Ti, mladi moj brate, hoćeš još i više: ti želiš da u naše sokolsko kolo privučesh i sve one drugove i prijatelje svoje mladosti, koji stoje u prikrajku, jer ne znaju da ocene niti put trpljenja niti put pobeđe. Tvoja bratska reč i tvoj uzoran život neka i njih dovede u redove mladih sokolskih dobrovoljaca, da bi vas brojčano bilo više, nego što je bilo onih, koji su se borili, koji su umirali i izvojštili našu slobodu!

Rodendan Nj. Vel. Kraljice Majke

Devetoga januara o. g. proslavila je naša uzvišena Kraljica Majka Marija svoj trideset i šesti rodendan.

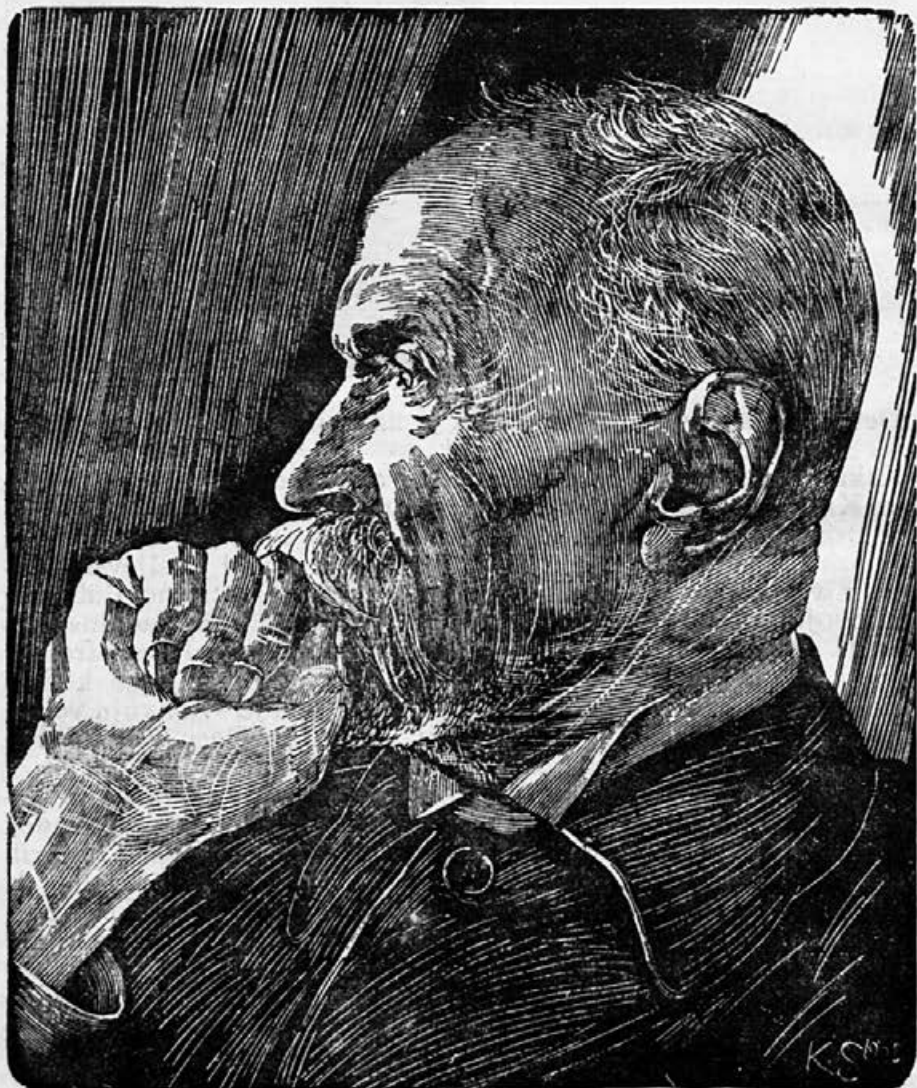
Kako je naš svetli Kraljevski dom obavijen još tugom za Vi-teškim Kraljem Ujediniteljem, ovaj je dan praznovan u našem Dvoru tiho, skromno, u molitvi za izgubljenim Ocem Porodice i naroda, u molitvi za dug i srećan život našeg Mladog Kralja i Kraljevske Po-rodice. Život naše obudovljene Kraljice ispunjen je samo ljubavlju prema Svojoj Obitelji, prema narodu i nevoljnima, koje Sudbina nije poštedela patnja i muka. Njima je naša uzvišena Kraljica darovala sav Svoj život. Izgubivši tragično Svog Muža, pritisnula je k Sebi Kraljica Majka Svoju nejaku Decu, da u Njih prelije svu Svoju veliku ljubav, koju gaji prema Njima i da u tu nejaku Decu presadi svu ljubav i sve vrline, koje su resile Njihovog velikog Oca.

Naša uzvišena Kraljica primila je na Sebe, nakon pogibije Vi-teškog Kralja Ujedinitelja, i svu brigu oko odgoja našeg Mladog sokolskog Kralja. Kao veran tumač i dobra poznavateljica Kraljevih ideja, Ona će dostojno i dolično odgojiti i našeg nejakog Kralja, da kad poraste »i do konja i do bojna koplja« primi u Svoje ruke držav-no kormilo i nastavi idealni rad Svojih velikih Predaka, sve na korist narodnu i jakost državnu.

I mi sokolski naraštajci i naraštajke proslavili smo ovu godiš-njicu rođenja naše mile Kraljice puni nade u lepšu budućnost naše države i našeg naroda, moleći velikog Tvorca za Njen dug i srećan život.

Dr. Eduard Beneš, novi predsednik Češkoslovačke Republike

T. G. Masarik, prvi predsednik bratske nam Češkoslovačke Republike, zbog starosti i slabog zdravlja zahvalio se na ovoj časti. Ime Masarikovo biće zlatnim slovima zabeleženo u istoriji češkoslovačkog naroda. S potpunim pravom nazivaju ga ocem otadžbine. Gotovo trideset godina borio se još pod Austrijom s velikim uspehom za prava svoga naroda protiv nasilja austrijskih Nemaca; četiri godine, za vreme svetskog rata, neumorno je u inostranstvu radio oko ostvarivanja u početku običnim ljudima upravo mahnite misli, oko oslobođenja pritisnute njegove, a time zajedno i naše jugoslovenske otadžbine. A kad je njegov rad bio krunisan potpunim uspehom, vratio se u triumu u slobodnu Češkoslovačku te je 17 godina kao predsednik s velikom ljubavi i neobičnom požrtvovnošću usavršavao, što je bio stvorio; a to nije bio lak posao. Zato ga ceo češkoslovački narod voli kao svoga oca. Masarik je osim

T. G. Masarik

toga kao pretsednik uživao vrlo velik ugled i neobično poštovanje celoga kulturnog sveta.

Razumljivo je, dakle, da je češkoslovački narod sa žalošću primio Masarikovu odluku, ali opet može biti srećan, jer mu je Providnost dala novoga pretsednika, dra Eduarda Beneša, valjanog učenika velikog učitelja Masarika i njegovog mnogogodišnjeg saradnika u izgrađivanju države u inostranstvu i kod kuće.

Odmah u početku svetskog rata spadao je dr. Beneš u broj svesnih i odlučnih rodoljuba, koji su osetili da u tako otsudnom času ne smeju da šute, ne smeju da čekaju, kako će svršiti krvava i žalosna igra. Bilo je vrlo važno da se u toj spoznaji i s tom odlukom sastao s Masarikom. Zajedno s njime je bio uveren, da će poraz Austrije i Nemačke doneti slobodu Česima i Slovaca. Jedno je bilo potrebno: biti odvažan, spreman na žrtve. Sve od početka rada u tom su radu bili Masarik i dr. Beneš nerazdeljivi drugovi u smeonom obaranju stare, nepravedne monarhije i dinastije. Kad je Masarik krajem 1914 god. otišao u inostranstvo, da se stavi na čelo borbe za oslobođenje,

Dr. Eduard Beneš

ostao je dr. Beneš privremeno kod kuće kao nekakav tajni posrednik između njega i domaćih zaverenika, što su ih posle nazvali »mafijom«. U jeseni 1915 god. otiđe i dr. Beneš u inostranstvo, u Pariz, dok je Masarik bio u Londonu, a nekoliko mladih drugova ostalo je u Švicarskoj da su mogli uzdržavati tajne veze s Pragom. Kad se početkom 1916 god. osnovalo Narodno veće čeških zemalja, bio je pretsednik Masarik, a dr. Beneš glavni tajnik i time sredina, gde su se sastajali svi bezbrojni putevi zavere protiv Austrije. Kao tajnik, mlad, žilav i vanredno sposoban, izvršio je dr. Beneš upravo ogroman posao. Znao se postepeno približiti i najvažnijim političkim ličnostima te ih obavestiti o borbi Čehoslovaka za rušenje Austrije. Kad se 1917 god. radilo oko dozvole samostalne češkoslovačke vojske u Francuskoj i Italiji, 1918 god. oko francuskog i engleskog priznanja češkoslovačke vojske kao savezničke i Narodnog veća kao zakonitog zastupnika češkoslovačkog, kad je nadalje Narodno veće nastojalo da sklopi ugovore s Francuskom i Engleskom, kako bi se uredili odnosi tih velesila s novom češkoslovačkom državom, svakom je zgodom dr. Beneš nastupio kao diplomatski posrednik i, istina još bez naslova, kao prvi češkoslovački ministar inostranih dela, ma da je istom nedavno navršio 30 godina života.

Tako je dr. Beneš jurio od uspeha do uspeha, dok nije rat svršio. I narod se dostojno zahvalio svojim borcima te je izabrao Masarika za pretsednika, a dr. Beneša za ministra inostranih dela, koju čast je zauzimao sve do izbora za novog pretsednika.

I mi Jugosloveni imamo razloga da učestvujemo u radosti s Čehoslovaci-
ma; naročito mi Sokoli. Ta i Masarik i dr. Beneš od svoje su rane mladosti Sokoli, a značajno za njihov zajednički rad je i to da su članovi istog Sokol-
skog društva Prag III.

Zadojen, dakle, tim idejama mogao nam je novi pretsednik dr. Beneš na naš pozdrav odgovoriti: »Srećan sam da je češkoslovački Soko tako intimno i bratski vezan s dičnim Sokolom Kraljevine Jugoslavije i primite moje uverenje, da ću uvek s najvećim oduševljenjem raditi na tome da dosadašnji srdačni odnosi između naših dvaju naroda i Sokolstva budu još čvršći i dublji.« Novome pretsedniku želimo svu sreću u njegovom budućem radu. Zdravo! Na zdar!

Senjorjev dom, Pohorje (1522 m)

Naša štampa

Sedma velevlast je štampa!

To je odavno poznato. Danas je štampa najraširenija na svetu. Istina imamo radio, bioskope, televiziju i dr., ali moć štampe nije time ni najmanje umanjena, nego dapače i povećana.

Dok na primer najboljeg govornika preko radia mogu slušati milioni, njegova reč takne njihova uha i odjuri kroz vazduh; zaborave ju svi, dotle štampana reč se čita dugo vremena, a to je najvažnije, ona ostaje na papiru za dugo i dugo godina. Ako samo to imamo u vidu, moramo priznati, da je štampa najjače sredstvo za propagiranje pojedinih ideja i širenje raznih pokreta, za stvaranje javnog mnjenja i t. d.

I mi Sokoli imamo svoju štampu. Za našu stariju braću tu je naš glavni list »Sokolski glasnik«, za braću i sestre vežbače-ice »Soko«, prednjački list, za decu »Naša radost«, a za vas mlade naraštajce i naraštajke imamo »Sokolić«. Za braću seljake izdaje naša organizacija »Sokolsko selo«, a za braću prosvetne radenike »Sokolsku prosvetu«.

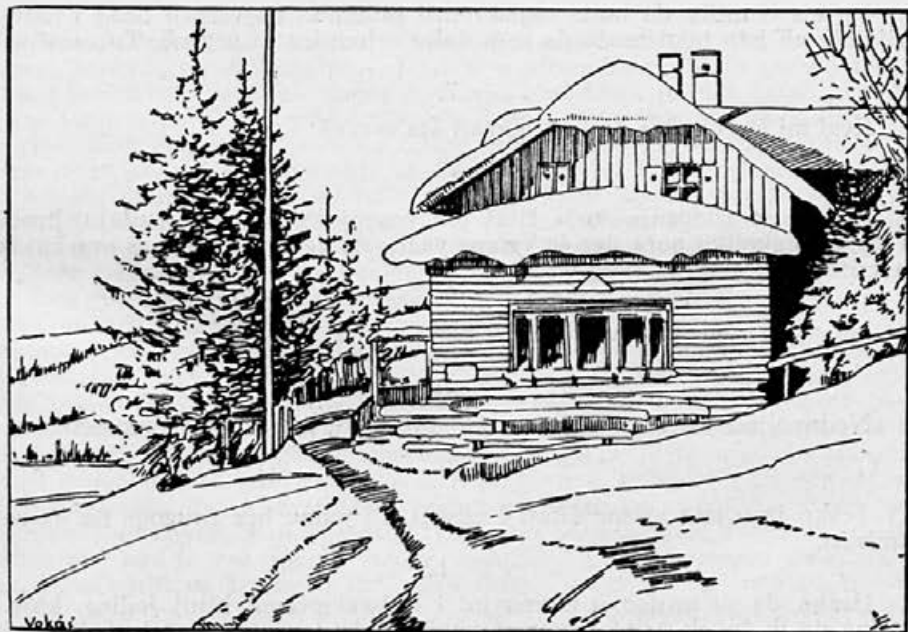
Dužnost je svih nas da podupiremo i širimo našu štampu, jer ona će samo onda moći uspešno da vrši svoju misiju, ako ju mi potpomazemo i čitamo.

Kako da je pomognemo?

Vrlo jednostavno: širenjem, t. j. traženjem novih pretplatnika i dobrih saradnika. Svaki ima svojih prijatelja, znanaca i drugova, koje lako može nagovoriti, da se pretplate na »Sokolić«, jer je to list koji mora i treba da čita svaki naraštajac i naraštajka. To je naraštajsko glasilo i na naraštajcima je da ga prošire i tako pomognu u njegovom radu za opšte naše težnje.

Naša štampa je naša moć i snaga. Treba ju čuvati. Treba širiti. A ponajviše čitati i razmišljati o svemu što pročitamo u našim listovima, jer je to samo za nas i u našu duševnu korist.

Širimo našu štampu!

Mariborska kuća, Pohorje (1080 m)

Razmišljanje o knjigama

Fragmenti iz moga »Dnevnika«.

1.

Svakako je mnogo vrednije napisati kroz dvadeset godina jednu knjigu mudrosti, nego što je kroz jednu godinu dvadeset knjiga budalaština.

2.

Mnogo je lakše sačuvati jednu knjigu, nego njen sadržaj.

3.

U naše vreme biografije i autobiografije najmanje se čitaju, a to je sasvim naravno, jer u njima možemo lako naći najviše istine.

4.

Kad u nekome romanu u glavnome junaku upoznaš sebe, ti ćeš govoriti da taj roman nije vredno čitati, da ne bi i drugi opazili sve tvoje mane, koje su slučajno i mane junaka odnosnog romana.

5.

Pesnici su većim delom sebični i subjektivni umetnici; svuda kroz njihove stihove udara nam u lice žalosni dah njihovoga Ja. Varate se ako mislite da se iz ovoga pravila sme izuzeti i slavni Gete.

6.

Knjiga ti može da bude najiskreniji savetnik, najverniji drug i najbolji prijatelj, ali isto tako može da te pošalje u ludnicu ili u grob. To ovisi samo o tebi.

7.

Reci mi šta čitaš a ja ću ti kazati šta osećaš.

8.

Ako ti se izlaganja koja čitaš u izvesnoj knjizi ne dopadaju, pročitaj tu knjigu nekoliko puta, jer je veoma važno da detaljno upoznaš ono što želiš da kritikuješ.

9.

Istorijski romani lažu istoriji u lice.

10.

Nedovoljno je jednu knjigu samo pročitati, nju treba i razumeti.

11.

Teško je u isto vreme čitati i misliti, ali jedno bez drugoga ne da se ni zamisliti.

12.

Držim da su knjige o Domovini i ljubavi prema Njoj jedine, koje su vredne da ih čovek čak i napamet nauči. A kod nas se, nažalost, baš takve knjige veoma malo pišu. Zašto?

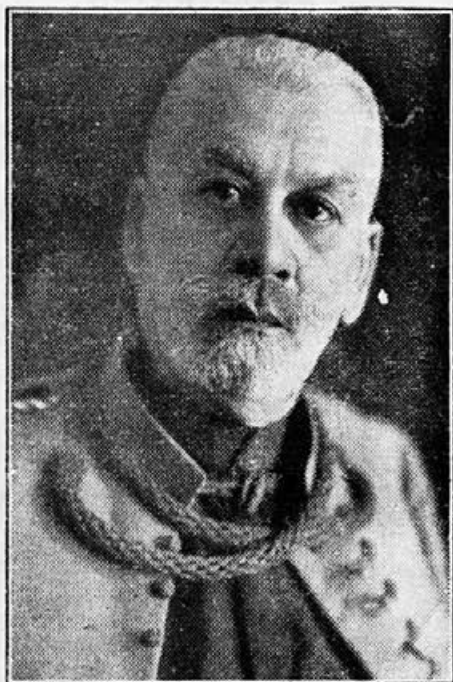
Brat Đura Paunković

Povodom njegove 25-godišnjice starostovanja

Naš odlični sokolski brat i voda br. Đura Paunković, zamenik saveznog starešine, proslavio je — ili bolje Sokolstvo je proslavilo — dvadesetpetgodišnjicu otkako je preuzeo starešinsku dužnost u matičnom beogradskom sokolskom društvu. Od tog vremena brat Paunković uvek je na vrhovima našeg Sokolstva bilo srpskog bilo ujedinjenog jugoslovenskog.

Sokolski rad brata Paunkovića vrlo je zamašan i obiman, da bi bilo teško stvoriti jedan potpun portret ovog uzornog sokolskog radenika. Brat Đura kako ga u Sokolstvu nazivljemo, stupio je u sokolske redove u svojim mladičkim godinama, kada je potpuno shvatio sokolsku misao i težnje Sokolstva. Toj sokolskoj misli ostao je veran sve do dana današnjega, propovedajući uzvišenost sokolske ideje uvek i na svakom mestu, zalažući se za Sokolstvo svuda, iako ga je to stajalo velikih žrtava i napora. Uvek je to radio s jednim zadivljujućim veseljem i punom pripravnosću, ne smatrajući to nikakvim ličnim počastima i žrtvama, nego samo svojom sokolskom dužnošću, koju je tako zdušno i savesno uvek obavljao.

Brat Paunković stekao je za Sokolstvo velike zasluge. On je s pravom nazvan »sokolskim diplomatom«. Iako je u privrednom životu visoko cenjen, iako u tom životu zauzima visoke položaje, brat Đura je ipak ostao ponajpre Soko; i po svom demokratskom životu i po svojim mnogim odlikama, koje ga rese. Brat Paunković je Soko retkih odlika i Sloven velikog formata. Ne ćemo ovde iznositi sav životopis br. Paunkovića, jer bi to i njemu bilo krivo, ali nekoje momente, koji su tako značajni, koji zapravo predstavljaju prekretnicu u našem sokolovanju, moramo da istaknemo. 1914 godine, na tajnoj sednici pretstavnika slovenačkog, hrvatskog i srpskog Sokolstva u Zagrebu, predlaže i živo se zalaže za osnivanje odnosno ujedinjenje čitavog jugoslovenskog Sokolstva. U tu svrhu sastavlja i pravila. Za vreme svetskog rata, kao komandant zarobljenih austro-ugarskih oficira, očinski se brine za svoju braću iz podjarmljenih krajeva i sa svojom sokolskom braćom postupa bratski, sokolski. Veruje sokolskoj reči. A i 1930 god., nakon ukidanja plemenskih Sokola i Jugoslovenskog sokolskog saveza, kada je bio formiran Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije, brat Paunković prima na sebe dužnost, da naš Savez bude primljen u Savez slovenskog Sokolstva. A to nije bio lak zadatak. I uspeo je, kao što uvek uspeva u poslovima, kojih se prihvaća. Mnogo je, mnogo toga, što je brat Đura poduzeo i izvršio u našoj sokolskoj organizaciji. Kao čovek, koji stvarno i ispravno shvaća život i Sokolstvo, brat Paunković nas je sve Sokole mnogo zadužio, i mi se osećamo dužnima, da mu ovom prilikom izrazimo ako ništa drugo, a ono barem jednodušno priznanje uz želju, da nas i u buduće u našem sokolskom radu uspešno vodi do konačne pobeđe naših sokolskih ideala. — Zdravo!

Đura Paunković

(Ključ.)

Loški potok

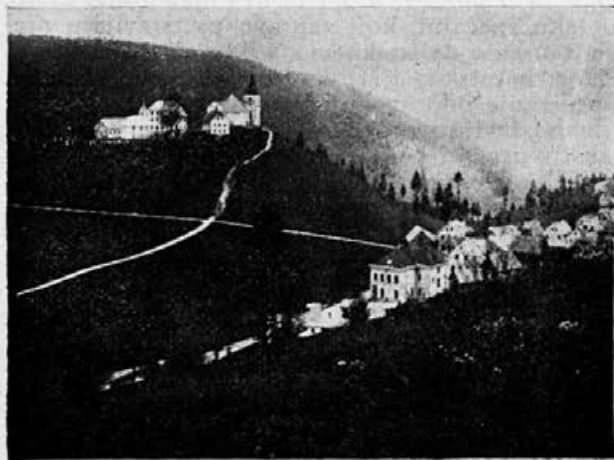
(Migljaj smučarjem)

Loški potok je po večini hribovit in gozdnat kraj, ki se razprostira med Blokami-Prezidom ter Ribnico-Ložem: severna, južna, vzhodna in zahodna meja. V tem predelu naletiš na romantične lepote, ki ti ostanejo neizbrisno v spominu.

Ozko dolino, ki se vleče od Bloščeka proti Mušnevcu, razpolavlja hrib, podoben malo nagnjeni kopici sena, Tabor imenovan. Na njem stoji župna cerkev sv. Lenarta manjša sv. Barbare na pokopališču, med njima župnišče, mežnarija in stara šola. Tabor je posebno imeniten ob poletnih jutrih: megleno jezero, ki pokriva vso dolino, mu daje mnogo sličnosti z Bledom. — Na vzhodni strani, v nasprotni hrib od Tabora, so posejane hiše vasi Hriba. Proti severu, v podolgasti dolini, zagledaš Retje; malo proti vzhodu, više, pa Mali log, na nekoliko valovitem svetu. Na južni strani Tabora se vrstijo vasi: Segova vas z Matevljekom, Srednja vas in Travnik. Od Travnika proti severu pa Bela voda in Dednik, ki pa sta sicer le del Travnika. V pravem pomenu besede, Loškega potoka ni — tako vsaj meni tujec, ki je prvič stopil v to področje. Vse to pa se ti pokaže najdivneje ob Vstajenju na veliko soboto zvečer. Ni ga okna, ki gleda proti Taboru, da bi na njem ne gorela sveča! Ne ena — dve, tri ali celo več. In človeku, ki vse to opazuje, se zazdi kakor da stoji sredi vesoljstva med zlatimi zvezdicami in da mu šepetajo svojo skrivnost...

Najvišji hrib je Jazbina (1071 m), ki se dviga uro hoda od Tabora, nekoliko jugozahodno. Od tod je razgled naravnost veličasten. Če se ozreš proti jugu, se ti zdi kakor da stojiš na znameniti gori Sinaj in strmiš v daljno obljubljeno deželo: nešteto gôr, kakor valovito morjé, se sinji tja do obzorja. Vse vasi Potoške doline imaš pred seboj kakor na dlani, razen Retij, ki jih zakriva podolgasta Rajska gora obrasla s smrekami. Tu je pravi raj za divjačino. Krasen razgled pa je tudi na Sv. Križ in Cerkniško jezero. Če se pa okreneš proti severu, zagledaš velikanske grmade Kamniških planin in Julijskih Alp z očakom slovenske zemlje — Triglavom. — Proti severu od Tabora, kake tri četrť ure hodá, pa se vzpenja Kamengrič. Od tu lahko vidiš Ljubljano.

Prebivalstvo je po večini kmetško, ali bolje rečeno: delavsko. Saj je 80%, vseh za delo sposobnih mož, ki znajo tesati. Pravih kmetov v Loškem potoku

Loški potok: Tabor in del Hriba

ni dosti. Moški se le malo bavijo z obdelovanjem zemlje. Čez leto tešejo trame. Gozd je edini dohodek potoškega človeka — »tramarija je potoška kramarija«, je dejal eden njegovih sinov. Pozimi pa gredo v daljne hrvaške šume, koder s krvavimi žulji služijo boren košček kruha zase in za družino. Na splošno je to pošten in delaven narod; mirno in vdano zna prenašati gorjé, ki ga tare. V političnem pogledu je razdeljen na dva tabora, med katerima vlada precejšnje nasprotje.

Predica iz Loškega potoka

Ker pa je zima tu, naj še nekaj omenim o njegovih smuških terenih. Pri nas se goji smučanje kakih 50 let. Samó da so bile prve smuči zelo preproste: dve zakrivljeni deski, jermen in vrvca. Prvotno je bilo smučanje le otroška zabava, po vojni pa se je tudi pri nas začelo razvijati v šport. In sedaj ima Loški potok že prilično število dobro izvežbanih smučarjev. In kako bi jih tudi ne imel! Saj so potoški tereni prave pravljicne pokrajine, kakršnih ne najdeš izlepa. — Na nekaj izrednega zadeneš, ako se napotiš proti Levičniku — vzhodno od Hriba — zdi se ti, da stojiš sredi morjá, ki je v svoji razburkanosti zamrznilo; vse polno lepo povitih hribčkov se niza v raznovrstnih legah, tu pa tam kateri obrasten s smrekovo goščo, na splošno pa posuti s samotnimi smrekami in leskovimi grmi. Ponekod sanjari samotno javor ali košata bukva. Vse to pa je zasuto z debelim snegom in okrašeno s srebrnim ivjem. In ko stojiš sredi te čarobne pokrajine, se ti zdi, kakor da si daleč, daleč od civilizacije — daleč od obupanega, mrtvega človeka. In ni čudno, če misliš, da bo zdaj iz te ali one gošče priskakal pravljicni palček... Nekaj sličnega vidiš tudi v gozdnih logih in drugod.

To slikovitost, mikavno za smučarje, so dosedanji orisi naše občine pozabili poudariti, n. pr. spis vedno veselega pesnika Ivana Vesela-Vesnina v »Novicah« 1851. Izletnikom bo kraj dostopnejši, kadar se uresniči načrt železnice, nove zveze z morjem.

Šegava vas - Loški potok

Hajrudin Ćurić, Sarajevo:

Mostarskoj sokolani

O, kako si lepa u mislima mojim, mila sokolano! U tebi sam ugledao prvo sokolsko svetlo, čuo prvu sokolsku reč, zapevao prvu sokolsku pesmu. U tebi sam stekao prve drugove, drugove svoje mladosti. U tebi sam bio srećan, detinjski srećan...

I danas, kada sam daleko od tebe, zaželim iskreno i strasno da uđem u tvoje skromne prostorije, da izljubim sve tvoje sprave i onoga sokola s raširenim krilima što stoji iznad njih... Zaželim da vidim drugove svoje mladosti, da obnovim s njima bar jedan srećni, naraštajski dan.

Ali vreme ne da. Ono gradi i razgrađuje. Ono me je rastavilo od prvih mojih drugova i od tebe, mila moja sokolano, majko mladosti i poleta moga! Udaljen od tebe, u drugoj sokolani, nosim te u mislima svojim i u sreću svome. I tiho se pitam: da li će se ikada povratiti oni divni časovi, koje sam u tebi proveo?

Alkohol i njegove posledice

U ovom članku napisaću nekoliko redaka o jednom starom i nasljednom zlu čovječanstva, koje je poznato širom svijeta pod imenom alkohola i u tim retcima prema onoj narodnoj poslovice: »...ko rakiju pije, rđa ga bije!« navešću neke primjere, koje mogu doživjeti pojedinci pod utjecajem alkohola. Kod toga neću se služiti primjerima iz historije čovječanstva, što su ih doživjeli razni alkoholičari, nego ću se jedino ograničiti na svagdanje sličice, koje susrećemo na svakom koraku našeg života, a takvih sličica, nažalost, ima svagdje i posvuda, bilo to u bolnici, tamnici, uboškoj kući ili pak na ulici, a to nam potvrđuju i mnogobrojni dokazi.

Poznata nam je bar jedna osoba, koja još i danas živi u našoj sredini, da je ta osoba negda bila zdrava i imala ogromno bogatstvo i imanje, a da danas u bolnici kao luđak ili sušičavac, očajava preživljujući časove, dane, pa i mjesece svojih teških iskušenja ili negdje u kraj puta sjedi kao prosjak, moleći milostinju i pjeva staru i poznatu pjesmu »Prosjak«:

»Krajem puta sjediš, eto,
Nevoljniče jadni,
Bijeda te mnoga snašla,
I danovi gladni.
Niti imaš kuće svoje,
Niti igdje išta
Vlastitoga, bijedniče,
Nemaš ni bunjišta.
Pred tobom je maramica
Stara, poderana,
Milosrda i pomoći
Gledaš sa svih strana...«
i t. d. i t. d.

I zbilja, kada čovjek posmatra ove bijedne i žalosne žrtve alkohola i promisli o njihovoj sudbini, ne može biti, a da se ne upita: ko je kriv ovolikom zlu i stradanju pojedinaca?

Jesu li oni koji sa svom svojom energijom i ozbiljnošću savjetuju i dovikuju budi trezven, te putem javnih predavanja i časopisa pokazuju zla, klisure i ponore kojima treba da se uklanja čovječanstvo, ili pak oni koji neće da čuju tih savjeta i predavanja.

Ja mislim svakako da su ovi potonji krivi, jer je nama svima dobro poznato, da je naša radna inteligencija prije radila, a i danas još uvijek da radi na suzbijanju alkohola i u te svrhe osniva razna antialkoholička društva, časopise, biblioteke i tako radi na podizanju i poboljšanju pojedinaca, a i cijelog našeg naroda.

Samo, nažalost, mnogi ti nemarni i voljom slabi pojedinci neće ni o čemu tome da razmišljaju, kao da se to njih ne tiče i njihove kože, nego i dalje srljaju u zlo, ne primjećujući kako opadaju materijalno, duhovno podivljavaju i postaju neplemeniti ljudi bez osjećaja, morala, obzira i duše. Prosto postaju zvijer, koja se vlada po svojim prainstinktima, živeći po načelima, koja su sebi prisvojili, a ne pitajući kuda vode i kako glase ta načela.

Želi li onda mnogi od nas da izbjegne tome zlu, koje mu tako pogibeljno prijeti, potrebno je u prvom redu da promijeni svoja načela i s time svoj stari i loši put, te da pode trezvenim putem mjesto u gostionice u čitaonice i na sva ona mjesta gdje se oplemenjuje duh, jer duh je nosilac morala, sreće i budućnosti.

Bazovica

Ante Modrušan, Kraljevica:

Sveta mesta . . .

Svaki narod imade u svojoj zemlji takvih mesta, koja može nazivati svetima. Takvih mesta pogotovo ima naš narod i to poznatih i nepoznatih. Neće li Oplenac biti za sva vremena najsvetije mesto našeg naroda? Neće li se pokolenja napajati na tom Mestu nesebičnom i bezgraničnom ljubavlju prema Otadžbini, kako se za Otadžbinu živi i umire? Neće li biti zauvek običan kamen s krstom pred velebnim spomenikom Muratovim na Kosovu, gde je poginuo Miloš Obilić, znak da je poginuti za Otadžbinu nešto uzvišenoga? Neće li mesto gde vožd Karadorđe reče svojim najbližima: »Na oružje!« ostati svim Jugoslovenima sveto? Pa dalje dvostruko Kosovo, Kumanovo, Bokarno Gumno, Kajmakčalan. Mesto, gde pogibe Zrinjski, Gosposvetsko Polje i mnoga druga mesta gde se stvarae i stvorise važni zaključci i podnesoše žrtve za slobodu i ujedinjenje Otadžbine. Beram! A Bazovica! Mesto, koje spada u red naših najnovijih svetih i dragih mesta! Gde je tako hrabro i junački prolivena nevina krv naša! I ko više treba da uvek, u svakoj prilici ima više i jače pred očima ta sveta mesta od nas Sokolića! I ne mora li svaki pojedinac osećati žudnju u sebi da takva mesta poseti, da se na izvorima napaja, zavetuje da će svetinju njihovu čuvati i predavati potomstvu. Zar neće kod svakog sokolskog pripadnika važiti načelo: »Na prošlosti, budućnost si snuje.« Svaki Sokolić (-ica) mora duboko biti prožet i nadahnut sadržajem tih svetih mesta. Ta bi mesta mnogo gubila na vrednosti, kad ne bi imala fanatičnih, neustrašivih sledbenika!

Anton Aškerc, pesnik vedrih osećaja

1.

Nije dovoljno da jedan čovek plemenitije vrste dode na ovaj svet s misijom da bude pesnik, kao što nije dovoljno da se rodi genij, a da ne primi nauku od drugih, da ne prati svet i život i da ne stiče empiričko znanje, družeći se s drugim ljudima skromnijih duhovnih koncepcija i užih intelektualnih horizonata. Pesnik mora da bude ujedno i filozof, umetnik, talenat i duboko osećajna duša; on treba da bude vidoviti profeta, učitelj generacijama koje dolaze, ali pri tome mora da izbegava cmizdrave emanacije subjektivnih negodovanja prema izvesnim pojavama u životu, on treba da zaboravi na onaj svoj magico Ego — nego pesma treba da bude refleks života, ona mora da bude usko vezana za realnost sveta, ali, i to je sasvim prirodno, da pesma koja je nastala bez dubljih intuicija, sine sensu, sasvim liči na neku kamenitu stenu, koja je nastala i postala neodvisno od svakog osećanja, po većitom prirodnom zakonu: panta rei, i koja nije ništa drugo osim skup izvesnih minerala i hemiskih elemenata. A savremena poezija, na žalost, sasvim je slična onoj bezosećajnoj steni, ta je poezija stala na ratnu nogu s većitom Lepotom, oterala je iz svoje kuće izmučeno pastorče sveta: Istinu, pa sada pesme koje susrećemo u takozvanim književnim revijama naših dana, ostavljaju na nas tako žalosne impresije kao kad bismo stajali pred bednim ruševinama i relikvijama nekog imponantnog svetišta, koje nam nekada beše toliko priraslo srcu, toliko drago, i koje smo toliko istinski ljubili.

2.

Pre jednog ljudskog veka pesma je za ljude bila ono što za nesrećnog sina celov uplakane mu majke, što za ostavljenu dragu osmeh njenog dragana, što za sužnja tračak nade, što za bolesnika zraka prolećnog svanuća — pesma tada beše divan san razočaranih, žarko sunce izgubljenih i velika beskonačna Nada i uteha nesrećnika. Pesnici su tada razmišljali o životu i o smrti, oni su bili verni apostoli Lepote i pokorni sveštenici Istine; tešili su žalosne majke, punili nadama klonule borce, njihove su pesme bile otajstva i sakramenti iz kojih su se okrepljavali i pričešćavali grešnici i pokojnici, a danas? — danas su pesme putokazi za bedu duha, za paralizu mozga, za krizu osećaja — one su danas put u samoubistvo.

Savremena omladina pada kao nedužno snoplje pod zločinačkim srpom krležanskih »socijalnih« poema; to je toliko strašno da nas potseća na fatalni Herodov pokolj nevine dece — sve to toliko truje našu omladinu da pojedinci svršavaju najbednije o gredama starih potleušica, s lizolskim dozama u stomaku i olovnim kuglama u moždanima. Naša literatura je u dekadenciji i mi smo u dekadenciji; mi s krikom prisustvujemo sopstvenom sprovodu.

O tempora, o mores!...

3.

Duboko u srce usekla mi se jedna simbolična anegdota, koju sam slušao negde kao srednjoškolac:

U jednoj uglednoj obitelji, gde svi pretci behu veliki umovi i stvaraoci, živeo je dvadesetogodišnji unuk, koji je duboko prezirao sve što je uzvišeno i lepo, on je lutao ulicama grada bez smisla i cilja, bacao je novac u krila lepim koketama i tratio svoju mladost u kokainskim barovima, a jednoga dana — kada je zatajio um i nervi mu popustili — mladić je odlučio da okonča u talasima nabujale reke. Sprečili su ga u tome i — pošto ga dovedoše kući — postaviše ga pred portre njegova deda, velikog filozofa, i donesoše preda nj sliku oca, slavnog pesnika i pisca.

»Zar te nije stid ovih velikana i zar ćeš dozvoliti da tvoj otac bude zadnji od njih?« — pitali su ga, a onda se on povukao u samoću i nekoliko godina docnije, on se proslavio kao genijalni pisac i autor divnih pesama o lepotama rada, stvaranja i besmrtnosti.

Upravo tako danas je potrebno da nas, savremenu omladinu, neko izvede pred likove onih besmrtnih velikana pre nas, koji su se zvali: Preradović, Prešern, Radičević, Šantić i tako dalje. Tada će nam svanuti pred pomračenim vidom konture novih dana, nove zore i novih ideala — tada, kad se povedemo svetlim primerima naših otaca iz jednoga veka pre nas. I upravo kao onaj zalutali unuk i mi ćemo postati stvaraoci, radnici i poklonici Lepote i Istine.

Smrt pseudo-socijalnim fata-morganama savremene krležanske stihoklepačke mafije!

4.

Eto, takve su me neobične misli obuzele, takvi su osećaji zatreperili pesničkom dušom jednog mladog pesnika, koji voli svoj narod, takve su mi refleksije krstarile maštom kad sam čitao »Izabrane pesme« filozofa, pesnika i velikog pisca iz Svete Marjete pod Rimskim Toplicama: Antona Aškerc. — Nas ne zanima ovoga časa kad je Aškerc stigao na ovu našu planetu, nije za nas važno kako mu se zvao tata, što mu je pevala mama kraj kolevke, u koje je škole išao i koju je Slovenku voleo — nas zanima šta je on mislio, šta je pisao, radio i stvorio. Anton Aškerc, pesnik vedrih osećaja i velikih nadanja u lepotu i sreću svoga naroda, već u svojoj poznatoj pesmi »Moja Muza« dao je refleks jedne snažne stvaralačke pozitivnosti i optimizma non plus ultra:

»Moja muza ni mehkužna
Bledolična gospodična;
Črnogorka je Špartanka,
Deva zdrava ognjevita...«

Dalje nastavlja:

»V levi baklo, v desni handžar
Kvišku dviga moja Muza;
Razsvetljuje teme klete
I s tirani se bojuje...«

Slično razmišlja Aškerc u svome spisu »Ljubezen in rodoljublje«, gde žestoko prigovara pesnicima radi površinskog gledanja na život i smatra da pesnik bez ideala uopšte nije nikakav pesnik:

»Pesnik, ki bi bil sam brez idealov, sploh ne bi bil pesnik, ampak navaden dninar... Zato hočemo videti tudi borbe za ideje, hočemo čitati globokih misli, videti hočemo tendenco...«

Svaki čovek — veli dalje Aškerc — mora proživeti filozofiju svoga života, a ko to nije učinio, taj žive bezvrednim životarenjem daleko od smisla i filozofije. Aškerc je svoju filozofiju istinski proživio: mnogo je putovao, tražio je svetom istinu i dušu života, ali često se s tih putovanja vraćao razočaran, jer nije našao što je želeo — no optimizan ga nikada ne napušta. — Jednom divnom simboličkom vizijom poslužio se Aškerc u pesmi »Ahasver oznanja novo vero«. Večiti putnik Ahasver obraća se izmučenom svetu s tonom bogodanog proroka:

»Oznanjam vam izmučenim ljudem
Blodečim v mraku po planetu tem
Nov nauk danes, novo vero.
Poslušajte me, kakšno in katero!«

Tada Ahasver objašnjava, da je potrebno da ljudi već jednom počnu verovati u najvišu svetinju, koju nose u sebi, a to je duh i razum:

»To vaš je duh in vaš razum
 In vaša moč in vaš pogum
 In vaša vest
 In vaša pest
 In vaša dlan,
 Ki delate ž njo dan na dan —
 To bog je vaš! Le vanj verujte,
 Pred drugim pa ne poklekuite...«

Tu je Aškerc dao divnu sliku svog gledanja na svet, a taj je refleks divan ideal za kojim treba da podemo svi mi, koji se davimo u kalu savremene stvarnosti i trujemo se groznim surogatima, koji se danas razumevaju pod imenom lirike.

Sapient! sat!

5.

Da dam jednu potpunu sliku duše i stvaralačkog rada Antuna Aškercu, bilo bi mi potrebno toliko prostora koliko ukupno iznose dva-tri broja »Sokolica«. Stoga sam se osvrnuo samo u par reflektivnih fragmenata na jednog od onih, iz one generacije, koji su živeli radi ideala i umirali za ideale. Ovo, napokon, nije esej o Aškercu, već je ovo tek refleks jednog velikog sunca, koje treba da razori ovu strašnu tamu što nas okružava i preči nam vidike u budućnost — ovo je, velim, samo skromni putokaz u vedrije dane, ovo je moj indirektan apel svima našim sokolskim pesnicima - omladincima; ovo im je znak, moto, laterna magica, koja će ih odvesti putovima pravog rada i pokazati im kuda treba da uprave hod svojih ideala, kako treba da stvaraju i kako će najbolje izvršiti svoju svetu sokolsku dužnost prema svome Rodu, Kralju i Domovini.

Zdravo!

† Brat dr. Edo Šlajmer

Dne 24. pr. m. je umrl v 72. letu starosti v št. Vidu pri Ljubljani velezaslužni brat dr. Edo Šlajmer, čuveni zdravnik-kirurg. Brat dr. Šlajmer je bil človek izrednih duševnih lastnosti, plemenite duše, navdušen nacionalist in Slovan. Sokol je bil že v svojih mladih letih in je ostal zvest sokolski ideji do svoje smrti. V času balkanske vojne je bil med prvimi slovenskimi dobrovoljci, ki je pohitel kot zdravnik srbski vojski na pomoč. — Naše Sokolstvo bo ohranilo ime pokojnega brata v trajnem spominu, sokolskemu naraščaju pa bo svetel primer pri sokolskem delu.

Na Božić

Čekali smo i napokon nam stiže taj najsvetiji i najveseliji dan. Znamo, svaki mu se veseli; svuda se čuje veselo pojanje božićne pesme: »Narodil nam se kralj nebeski«. Na svačijem licu vidi se veselje. Tom najvećem prazniku hrišćana, Božiću, svaki se raduje, svaki želi da ga provede što svečanije, što bolje i veselije. To mu nalaže njegova nutrinja, to mu nalaže njegov odgoj, koji je usrkao u sebe još u ranoj, detinjoj dobi. Mi Jugosloveni imamo lep običaj, da Božić proslavljujemo u krugu svoje obitelji, uz

kućno ognjište svojih otaca, da se skupimo oko božićnog drvca. U toj svečanoj zgodi glavnu reč ima najstariji, obično otac. I ovog sam Božića osetila težinu na svom srcu, jer u našem krugu, oko našeg božićnog drvca nije bilo onoga, koji je glava porodice, koji tu porodicu hrani i od zla brani. Tek u takvim prilikama vidim kako je teško porodici bez brižljivog oca, a kako isto mora biti teško i državi, koja nema svog narodnog dobrog vladara, oca narodnog. Setila sam se našeg Viteškog Kralja Ujedinitelja. I tako mi je bilo teško pri duši. Nema ga među svojim narodom, Njega, koji je morao večno da živi. Ali kleta Sudbina tako je htela da padne za sve nas, za milu našu Domovinu. I evo, ja se na Božić setih s molitvom Njega, a znam, da je to isto učinio svaki Jugosloven i svaki Soko. Eto, drugi smo Božić proslavili bez našeg Velikog Oca, pa iako smo nasmejana lica, naša su srca žalosna. Ko ima iole osećaja, taj mora da je žalostan. Prestajem da pišem, jer molitvu šapćem i kličem: Slava Viteškom Kralju Aleksandru I Ujedinitelju!

Zima. (Linorez. Ing. arh. O. Gaspari)

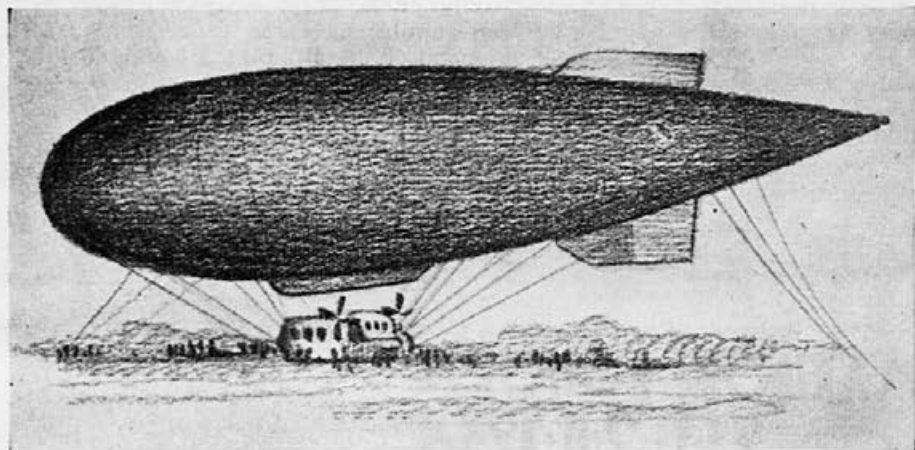

Nedeljsko jutro
(Linorez: Ing.
arh. O. Gaspari)

Zrakoplovnica

Zadnjič smo spoznali, kako delujejo zračna plovila, ki so lažja ko zrak. Omenili smo tudi z r a k o p l o v n i c o in povedali da sicer plove na plin, toda da ima tudi pogonske stroje in se zato v zrakovju lahko premika z lastno močjo v poljubno smer

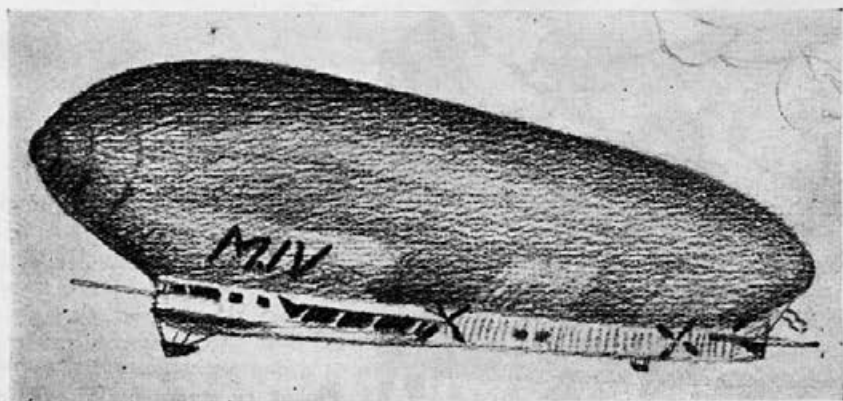
Stremljenje za plovilom, ki naj bi po zraku ne le plavalo, marveč tudi v o z i l o, je prav tako staro, kakor načrti za plinsko plovilo sploh. Razvoju ustrezajoče imamo zato še danes tri oblike zrakoplovnice, ki so nastajale

Nemška netoga zrakoplovnica

zapovrstjo druga iz druge: netoge, polutoge in toge. Prve nimajo nobenega trdnega ogrodja. Kakor zrakoplov so vse iz blaga. Druge so utrjene z lesenim ali kovinskim ogrodjastim gredljem v trebuhu ali ob njem. Tretje so najpopolnejše: obliko in trdnost jim daje ogrodje.

Netoge zrakoplovnice uporabljajo danes le še za posebne namene, zlasti vojaške. V bistvu so zgrajene kakor zrakoplov, toda obla je raztegnjena

Nemška polutoga zrakoplovnica

v vretenast trup, da laže reže zrak. V podolgasti košari je primerno močan stroj, ki žene vijak. In tu najdemo še nekaj, česar zrakoplov ne potrebuje: krmila. Kako delujejo, bomo še spoznali.

Za vojaške namene so mnogo uporabljali in še uporabljajo polutoge zrakoplovnice, ki imajo pod trebuhom, v trebuhu ali na bokih vgrajen lesen ali kovinski gredelj, včasih iz enega kosa, včasih predalčastega in ogrodjastega, ki daje napravi večjo trdnost in odpornost. Gredelj po navadi nosi čolnič ali čolnice za posadko in stroj ali stroje.

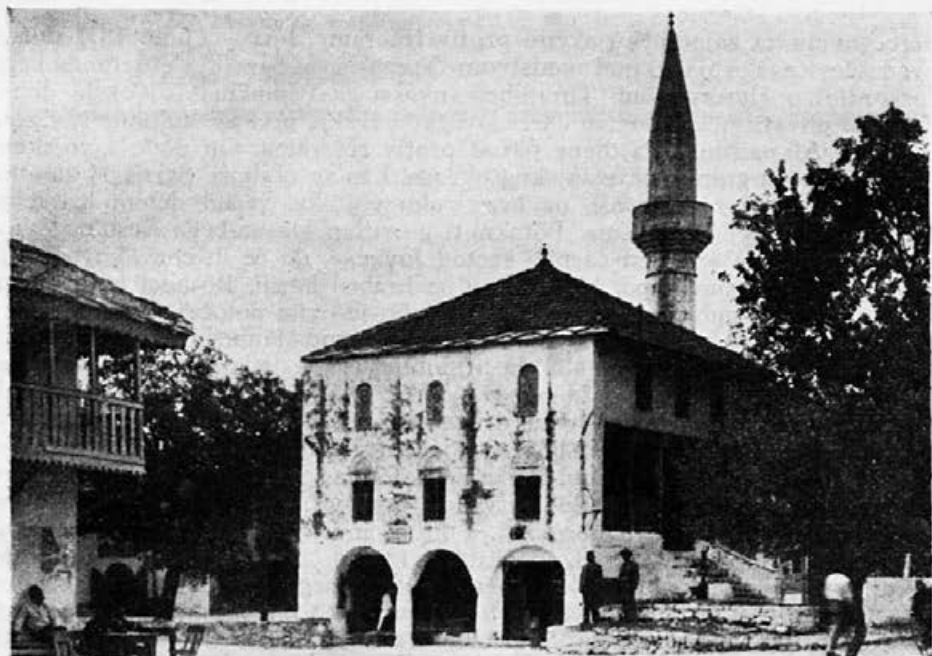
Pri obeh oblikah je treba neprestano urejevati plinski pritisk. Plin se skrči in razteza seve prav tako kakor pri zrakoplovu, z njim vred pa spreminja svojo obliko tudi trup. Če se plin raztegne, napihne odevalo preveč, če se skrči, odevalo omlahovi in se naguba. Ob zgubančenem odevalu se pa zrak ne more gladko odtekat; zadeva se in vrtinči ter močno ovira vožnjo. Potrebna je tedaj priprava, ki varuje vedno enako obliko trupa. Priprava je kaj preprosta: v trupu je napol z zrakom napolnjena vreča. Če se plin raztegne, pritisne na vrečo in iztisne zrak skozi posebne zaklopke, s čimer si napravi prostor. Če se plin skrči, napihnemo vrečo s posebnim mehom. Vreča stisne plin na manjši prostor, plin pa pritisne na odevalo in ga napihne do določene oblike.

Netogih in polutogih zrakoplovnice ne moremo graditi v poljubni velikosti; tudi so premalo trdne in vzdržljive.

(Se nadaljuje)

Plakat za ovogodišnja savezna smučarska takmičenja na Pohorju (Rad arh. ing. Vičića iz Zagreba)

Džamija Ali-paše Rizvanbegovića u Stocu (Primorska banovina)

Snimio Hajrudin Čurić

Hajrudin Čurić, Sarajevo:

Bosansko-hercegovački sukobi u prvoj polovini 19 veka

Početak 1831 g. Husein - kapetan Gradašćević, bosanski velikaš, prozvan »Zmaj od Bosne«, diže bunu protiv reforma sultana Mahmuda II. Uz njega pristaje veći deo Bosne, dok se veći deo Hercegovine pod moćnim velikašem Ali-ogom Rizvanbegovićem, odvaja od Gradašćevića. Pretstavnik sultanove vlasti u Bosni i Hercegovini, Namik Ali-paša, beži iz Bosne, a Gradašćević šalje svoje vojske na Hercegovinu.

Od početka Zmajeva pokreta protiv reformama Hercegovina mu je davala mnogo briga. Radi nje on je morao da razdvaja svoju snagu. Begstvo Namik Ali-paše, zakonitog pretstavnika sultanove vlasti u Bosni i Hercegovini, i njegovo zaklanjanje u Stocu kod Ali-age Rizvanbegovića ubrzalo je Zmajevu akciju protiv Hercegovine. Namik Ali-paša je uspeo da za kratko vreme svoga boravka u Hercegovini ojača sultanovu stranku. Borba s pobunjenim Bosancima bila je u izgledu. Zato se trebalo hitno spremiti. Pristaše sultanove u Hercegovini tešila je nada, da će im Turska poslati pomoć preko mora. Namik Ali-paša je radi toga mogao da organizuje otpor skoro cele Hercegovine protiv Gradašćevića. Duša celog otpora bio je Ali-aga Rizvanbegović, gospodar tvrdoga Stoca. Njega je trebalo maknuti s puta i pridobiti

Hercegovinu za zajedničku akciju protiv reforama. I već u junu 1831 dolazi Gradašćevićeva vojska pod vodstvom Turan-bega Sarajlije (Mehmed-bega Turkanije) u Hercegovinu. Turan-beg (ovako ga Pamučina¹ zove) je dobio nalog da uhvati žive ili mrtve hercegovačke prvake, pristaše sultanove, skupa s Namik Ali-pašom, i da digne narod protiv reforama. On dođe s vojskom do Brnjaka, na granici nevesinjskog okruga, i tu se utabori. Saznavši za ovo, vezir i muselimi regrutovaše na brzu ruku vojnike, većim delom hrišćane, i izidoše u susret Bosancima. Potaknuti govorom Hasan-bega Resulbegovića da se smelo bore »za krst časni i svetog Jovana«, da će ih car, ako pobeđe, izjednačiti s muslimanima, hrišćani su se hrabro borili. Bosanci budu potučeni i s mnogim gubicima ostave bojište. Iako je ovim položaj Gradašćevićev u Hercegovini bio uzdrman, ipak se on nije zbunio. Pomoću Ahmeda Resulbegovića uspeo je, malo pomalo, da pridobije uza se jedan deo Hercegovine. U to je vezir Namik Ali-paša opozvan. Tek što je napustio Stolac i otišao u Skadar, udara na Hercegovinu druga bosanska vojska. Ovoga puta pridružiše joj se Mostarci i ostali hercegovački muslimani, koje su Gradašćevići ljudi uspeli da pridobiju, i udariše na Stolac, glavno uporište sultanove stranke. Većina hercegovačkih prvaka, pomagača Ali-aginih, pobeže na hercegovačku granicu i u Dubrovnik, a on, ne mogavši se odupreti bosanskoj sili, zatvori se u stolački grad, 15 oktobra 1831 g. Tu se junački branio. Po Čokorilovu pisanju, pobegao je Hasen-beg Resulbegović u Dubrovnik svome prijatelju Niki (Čokorilo ga zove Dragoman), »koji je tumačio i pisao turski«. Njih dvojica počnu pisati »fermane«, u kojima, tobože, sultan Mahmud javlja da šalje na Bosnu vojsku iz Rumelije »i da će dati prava svakome ko za njega pode na vojsku«. S druge strane tih vrlo veštih falsifikata stajalo je na srpskom ovo: »Hrišćani moji pravoslavni! Ustajte za krst časni, ne dajte se buntovnicima! Držite se junački i udrite se s neprijateljem dok ja ne dođem s vojskom. Nikola Pavlović, car ruski.« Ove »fermane« poslali su oni hercegovačkim prvacima, koji se vrate na svoja mesta, pročitaju ih raji, dignu je na ustanak i potuku neprijatelja. Međutim, i ovaj poraz nije zastrašio Bosance. Obnovivši vojsku, oni opet prisiljavaju Hercegovce na uzmak, a Ali-agu da se zatvori u Stocu. Dok je bio opkoljen u Stocu, dođe mu glasnik s carskim fermanom, kojim se imenuje pašom s dva tuga. Glas-

nika su Ali-agini prijatelji pustili noću u grad. Po Pamučini, ovo imenovanje Ali-agino usledilo je zauzimanjem Hasan-bega Resulbegovića kod sultana. Pamučina ne spominje datum ovoga imenovanja, samo kaže da je glasnik doneo Ali-agi ferman usred zime, dakle početkom 1832 g.

¹ Pamučina i Čokorilo su savremeni pisci.

(Svršice se)

Unutrašnja strana dvorca Ali-paše Rizvanbegovića na Buni (kod Mostara)

Snimio Hajrudin Ćurlić

Pero Matešić, Generalski Stol:

Novo leto

Trideset i peto
Već je prošlo leto —
Trideset i šesto
Zauze mu mesto.

Želje su nam svima
Braći Sokolima:
Srećno neka bude
Za sve naše ljude.

Nek nam dadu snage,
Da ideje drage
Ostvarene siju —
Bratska srca griju.

Ferdo Pavešić, Sarajevo:

Silvestarska idila

Samo još nekoliko tihih minuta,
Samo još nekoliko krikova sove,
Pa da riknu zvona nebrojeno puta
U času dolaska Godine Nove.

A mistične seni proleću nad grobljem
Tiho i hitro kao sumnjivi ljudi,
Zdrave se i rukuju sa mrtvim robljem
Ledenih i mrkih zemljinih grudi.

A tamo u tami pokraj kapele
Gde kameni stolić je stajao mali,
Dve su prikaze uz smešak sele,
Dok krstovi sa grobova njihinih su pali.

To lirici pokojni digoše se mladi
Iz dubokih i mračnih svojih stanova,
Da vide što na grešnoj Zemlji se radi
I da čuju po j ponoćnih zvonova.

Kraljici Mariji

Tako kakor cvet se odpira
in v sonce ozira,
ker v soncu zre svojo podobo,
ker v soncu zre svojo usodo,
tako si med nas Ti prišla
presrečna in blažena vsa —
kraljica Marija!
Na poti v deželo obljubljeno
šumljal Ti o sreči je Donave val,
na bregu Te čakal je srečen naš kralj
je čakal soprogo preljubljeno,
je Tebe pričakal,
kraljica Marija!
Naš kralj pa ni sám Tebe pričakoval,
ves jugoslovanski se narod je zbral
in klical: »Živi naj kraljica Marija!«
In zora nad našo tedaj domovino
je v blesku vzplamtela,
pregnala temino,
palačo in kočo je vsako ogrela
prevzvišena zora — kraljica Marija.
Naznanjala zora je sonca prihod,
zablislil nad nami nebesni je svod,
rodila si sina,
kraljica Marija!
Zvonovi zapeli so,
topovi grmeli so —
Zastave in sama radost —
kraljica Marija!
In predel je čas svoje niti,
jih predel naprej,
jih s cvetjem pretkal,
kraljeviče tri je v življenje Ti vtikal,
kraljica Marija!
V usodi prikriti
Dubrovnik ponosni je ždel
na kralja in Tebe, kraljica Marija.
Se morje je divje penilo,
je morje branilo
Ti iti na pot izven naših li mej?
Morda pa gorje je morje slutilo?
Deveti oktober, Marseille!
Na krovu je stal admiral,
na krovu tam stal je naš kralj,
naš kralj, ki zamenjal je boj, lavoriko
za oljčno je skromno mladiko —
in z oljko prestopil On tuja je tla
On — kralj naš in vitez miru...

Usodne so niti na dnu
grozoto iztkale. V tujini
prežala na Njega je smrt...
Poslednji Mu klic je bil klic domovini.
In vse je utonilo v črnini
in narod je jokal potr...
Vesela hitela si Njemu nasproti,
srca so Te spremljala naša na poti
in sreče, uspeha želela.
Izpila si kupo gorja,
končano življenje je bilo junaka,
očeta in kralja, moža...
Kraljica Marija,
si stala ob kraljevi krsti
upognjena, razžaloščena,
zaman so Ti prsti
pobožali kralja, ki večni pokoj
Mu ugasil utrip je srca...
Te misel je mučila ena:
»Kaj Petrčka mojega čaka?
Otrok je še on, na prestol mu kaže dolžnost,
izgubil otroško radost bo, mladost!«
In vsi smo čutili s Teboj,
kraljica Marija,
usode se težke ne boj,
osamljena nisi, osamljen ni Petrček Tvoj
ves narod je Vama ob strani,
kraljica Marija!
Glej, narod hiti po poljani
v Oplenec — svetišče,
in tam si on črpa pomoč,
le tam, samo tam mu je vera in moč,
le tam mu v težavah je zdaj zatočišče...
Kraljica Marija
prej rožno življenje
zdaj venča trpljenje,
a vedi, da Golgota Tvoja in kralja junaka
pregnala nad nami temine je mraka,
ponosno se v srečo pretaka
naj Tvoje trpljenje
v prid naroda, kralja, države...
Življenje zahteva od Tebe i slave,
kraljica Marija!
Ti tiho živiš,
Ti tiho trpiš
za narod in kralja zdaj kot Mučenica,
Ti srečo nam čuvaš, Ti srečo deliš —
pozdravljena, Mati - kraljica!

Др. В. В. Рашић, Београд:

При развијању соколске заставе

»Ево ти, брате, заставе свете,
Прими је, носи, — дичи се њом!
Да се под њом скупљају чете
Соколског духа и снагом свом!

На коњу стоји знамење свето:
Наш Соко мио, срчан и знан,
С нама да увек, — готов је, ето,
Разгони тмине и носи дан!

Тробојку гледај, — читај шта пише:
За Веру, Дом и Краља свог!
Слободом, Братством Соко нам дише, —
И на том путу води нас Бог!

Подигни Стег нам! Ми ћемо главе
Са пуним срцем да јекне јек:
Хај'те са нама и старе славе,
Сложно сви с нама у нови век!

Кликнимо Роду: с нама је Слога!
Напред са нама, — ближа се час!
Ширимо руке за брата свога,
Да брат у брату нађе свој спас!

Снажи се, јачај, Соколе мили,
Истином, Правдом увек и сад'
И братском моћи браћу осили, —
Да буде Словенство најјачи град!«

»Заставо света, љубим те, мила!
С тобом ћу, с тобом од срца свог!
Развиј се, силна, — јачај нам крила!
И здраво да си! С нама је Бог!«

А. Francevič, Ljubljana:

Hvaležna srna

Bilo je menda sredi leta,
Po hosti grajski star logar se šeta,
s seboj se meni in ugiba,
katera naj se prej poseka šiba.
Tedaj uzre, kako sred jase
srnjaček z brhko materjo se pase.
krog nje skakljaje varno, vedro.
Tu pes čuvaj se zakadi,
zobovje ostro v srno zasadi,
nemilo razcefra ji bedro.
Logarja krutost ta hudo razjari,
po glavi psa tako udari,
da brez glasu omahne
in grešno paro izdahne.

Sedaj pa čujte čudo: srna krotka
zavoljo prejšnjega dogodka
logarju mirno se pusti odvesti,
češ hudega ne more mi naplesti.
In ranjena uboga reva
ob dobri negi brz okreva.
Pol leta pri logarju je prebila
in s sinom se po vrtu je podila,
Pa pride čas in domotožje:
»Ah, kje moj stan in kje moj mož je?«
si reče srna in zbeži nazaj
in zopet se začne prvotni raj.

Ст. М. Мутибарић, Араповач:

Песма Соколића

Ми смо мали Соколићни
понос, дика рода свог
Ми смо мали Обилићни
које воли, штити Бог!

Челичимо своја тела
и оштримо дух и вољу,
а поносни, ведро чела,
за будућност једну бољу!

Волимо се међу собом
и штујемо братски право...
Не појимо себе злобом
већ кличемо сваком: Здравом!

Ми смо, браћо, свесни тога:
да без слоге све је свело,
зато сложено, снагом Бога
ми идемо напред смело!

A. FRANCEVIĆ, Ljubljana:

Štrk in vrana

Oj srečna mati, zdaj si dovalila.
Kako bo zadovoljen Štrk, tvoj mož,
ko mlade svoje mu kazala boš.
Nanese miši, da se boš davila!

Poglej, že zviška dedček flafota
in že pristal je k gnezdju tam na strehi.
Ozre po rodu, svoji se utehi,
a skoraj mrkogled odplahuta.

Nemudoma sosede svoje skliče:
»Le hitro z mano, Roda, Žabogolt,
vse kar ovito v štrkovo je polt,
da boste za nesrečo mojo priče.

Tu v domu mojem vranji spak čepi.
Vsi veste: to je grda nezvestoba,
pri nas poplača s kaznijo se groba.
Marogo takšno zgolj opere kri.«

To rekši Štrk udari Štorkljo v vrat,
zamahne znova, smrtno da ji rano,
tedaj iz gnezda buti mlado vrano,
da nikdar več moril ne bo je glad.

Vaščanov kup je sodbo bil obkročil.
A ko na višku žalni je prizor,
porednež mlad prikrohota se v zbor:
»Jaz štorklji vranje jajce sem podložil.«

Ст. М. Мутибарин, Араповец:

Соколићима

Шир'те своја неуморна крила
и летите до изнад облака
па кликните, нек чује Европа:
потомци смо старине Новака!

Шир'те своја од челика крила
изнад света — разбијена роја —
и кликните што вас грло носи:
потомци смо дели Радивоја!

Шир'те своја несломива крила
и кликните с највиших висина
нек вас чује и небо и земља:
потомци смо старог Вујадина!

Шир'те своја најснажнија крила
да из двора сама сунца жарка
огласите нек чује Европа:
потомци смо краљевића Марка!

Шир'те крила! и из мушких груди
ускликните снагом Соколића,
нека чују сви на свету људи:
ми потомци храброг Обилића.

Своје снаге и своје животе
— кличемо вам да би једном знали —
За род мили и за драгог Краља
спремни увек, ми ћемо их дати!

Шир'те снаге и своје животе
и покажите величину своју
довикнујућ да би једном знали:
ми чувамо отаџбину своју!

Gustav Strniša, Mokronog:

Smučarji

Zabliskajo smučiči se kakor strelice,
že zdrknemo z njimi v poljano čez plan,
ponosno oči nam žarijo in lice,
ko zdravi brzimo v to spečo ravan.

Le dalje, le dalje v viharje življenja,
nikoli nazaj, le vedno naprej;
saj v srcih je naših vse polno
stremljenja,
kipenja, poguma in novih nadej!

Zabliskajo smučiči se kakor strelice,
strelice poguma žare nam v očeh:
čemu nam zdaj ceste in strme stezice,
naravnost drčimo čez biserni sneg!

In pota naj naša tako gredo smela,
povsod le naravnost! Odprti vezir!
Pa spremlja naj sonce nas, ali pa strela,
bolest in ljubezen, vihar ali mir!

IVO MAJCAN, Gospič:

Domovini

Svakog časa u sve dane,
Domovino, tebe volim,
kada jutrom sunce grane
za te, majko, Boga molim.

Misli moje sve su tvoje,
ponosna je s tobom duša, —
tko ne ljubi majke svoje
želje naroda ne sluša.

Želje neću da ti kažem, —
one dušmanu su strah,
ali ne znam da ti lažem —
tvoj je moj poslednji dah.

To ja hoću — to ja umem,
jer sam mali slavski div,
Soko sam da za te umrem,
za te radim dok sam živ.

A. FRANCEVIĆ, Ljubljana:

Sinička

Sinička lepa, gozda hči,
na vrt nam pride za redarja.
Pri delu se zgovarja,
veselja nas uči.

Cicifuj!

Živahno skače Fičufči,
obrača liste, lubje kuje,
koj kukca si prikljuje,
svetle ima oči.

Cicifuj!

Ta gozda hči, ta Fičufči,
če hoče buč, oreha, sira,
poskočnico zasnira,
na dlan mi prifrči.

Cicifuj!

Od rane zore do noči
nam drevje trebi brez prestanka
prisrčna neugnanka
in nikdar ne molči.

Cicifuj!

Joso Matešič, Generalski Stol:

Nj. Vel. Kraljici Mariji Majci

(9 I 1899 — 1 I 1936)

Oj Kraljice naša diko,
Uzor majke divna sliko,
Poput sunca krepost Tvoja,
Sja nam bolje neg' ikoja!

Dok nam bude majka taki'
Bojaće se dušman svaki!
Jer će rasti Soko četa
Dušmane da porešeta!

Ti nam gojiš lave
Petre, Andre, Tomislave,
Što će kao straža stati
Kad ih dužnost stane zvati.

Oj Kraljice, majko našeg Kralja,
Klik Ti izbliza i dalja;
Bog Te živi na večna vremena,
To su želje svih Jugoslovena!

Čuvaj, goji, nama našu nadu
Našem Kralju, jer si Majka mladu!
Skupa s Njime dugo nama živi
Da Vam ceo ovaj svet se divi!

Ferdo Pavešić, Sarajevo:

Nocturno

9—X 1934

Kakva ono baklja tamo
na obzorju nebo pali,
što se ono silno blista
kao majčinska suza čista?
To su sveti ideali
jednog Lava Besmrtnoga!

Kakva ono silna tuga
pokrila je naša sela,
ko to negde tužno pade,
čije srce naglo stade?
To za sreću Svoga Dela
pade Genij Besmrtnički!

Kakav ono pogreb kreće,
za kim truba bolno jeca,
što blista nad Oplencem
pokriveno zlatnim vencem?
To žalosna prate deca
svoga Oca Besmrtnoga!

Rica, Ljubljana:

Snežena poljana

Bela poljana — telovadišče,
kakor veselju bi zdrknil v objetje,
nam drznim in zdravim je vsak čas
poletje,
srce nemirno povsod snuje in išče.

Bela poljana — cesta brezmejna,
daleč po nji bi hitel v daljine,
da izživel bi vse strme višine,
duša spoznanja je pravega žejna.

Bela poljana — pola je bela,
še nepopisana pola življenja
koliko treba bo del in stremljenja,
da mi bo enkrat kot vrt zacvetela!

Radovi našeg naraštaja

S. Korunović, Zemun:

Jesenji suton

Suton se na zemlju spušta
Plaćan i tužan.
Svrši se sumorni dan
Blatnjav i ružan.
Pljušti kiša
Jednomerno koplju streje.

Prosjak pred kućom drema,
Pokisle sve su mu dreje.
Na ulici sama voda,
Bara do bare stoji —
A prosjak?... Zgrčen pred kućom
Kapljice sa streje broji.

Antun Đurinović, Zemun:

Živeo je jednom jedan plavi cvet

O kako mi je toga dana izgledalo sve sumorno, plačno, tužno i neveselo. U ovoj ljubljenoj bašti nisu mi se više smejala rascvetana stabla drveća — ni ruža, koju sam naročito voleo, ni trava na kojoj sam se tako često odmarao.

Sve je to sada izgubilo onu nasmejanu veselost. Postalo je jednolično, bezživotno, skoro odvratno; i mrtvo. Za uvek.

Šta sam još imao da tražim u toj bašti svojih sanja. Jer sanje su samo ostale sanje, a život je grabio svojim nezasićenim rukama sve što mu je stajalo na putu. I mene.

Kratka je priča — kao što je bio kratak i život tog plavog cveta. A u duši će mi ostati trajan nemir na njegovu uspomenu.

Opazio sam ga jednog dana u gustom zelenoj travi. Ubrah ga. I gledah ga dugo — dugo... Šta nisam sve hteo poveriti tom plavom cvetu. A ćutao sam gledajući ga zažarenim očima. Još neko vreme je stajao uspravan stidljivo spuštajući svojih pet plavih listića. I uvenuo.

Osetio sam se krivim za njegovu smrt.

Žalio sam uvelu ljubičicu. Plakao sam za njenim životom, koga sam joj oduzeo. U dušu mi se od toga dana uvukao nemir. I kao što dan za danom prolazi, tako sam brojao monotono prolaženje meseca. Ja nisam bio srećan — nisam ni sada — čeka li me još koji radostan trenutak?

O, kako je sudbina okrutna prema ljudima. A nepregledno more jadnika služi joj svim svojim bićem. Daje joj život i pita je bojažljivim glasom za priču o sreći. Priču koja ublažuje bol; priču koja okrepljuje, priču iz koje će se nazreti trunka nade.

I u trenucima kad me obuzme ovako nejasno raspoloženje ravnodušnosti setim se uvek uvele ljubičice. I učini mi se da slušam glas zvona...

Kad ću i ja poći tamo? Zar nisam i ja cvet, koji će neko ubrati.

Večernji akordi

I.

Sve je tiho, mirno
Sa zapada vetrić pirno.
Sa zvonika crkve male
Poslednji jeca zvon,
A preko brda se spušta
Lagano — prvi suton.

Sunce zalazi tada
Gasi se topli dan;
Sa neba lagano pada
Čarobni, blagi san

II.

Zagudi tiho gudalo moje vitko...
Raspi zvuke setne — odjek duše moje,
Pesmu mi stvori toplu...
I nežnu... ko majsko jutro u ružama belim.
Sviraj tiho... bolno...
Ko šta je duša tiha... i bolna...
Klizi lagano preko napetih žica,
Pa mi u ovoj noći — u ovoj samoći
Ispevaj pesmu toplu...
I nežnu ko majsko jutro u ružama belim.
Sviraj tihano... bolno...
Ko što mi je duša tiha... i bolna...

† Kralj Đorđe V. U noći od 20 na 21 januara umro je u svojem dvorcu Sendringtonu engleski kralj Đorđe V u 70 godini svoga života. Kralj Đorđe uživao je među svojim narodima nepodeljene simpatije zbog svoje ljubavi prema narodu, demokratskog ophođenja i s najnižim svojim građanima i strogog čuvanja i poštivanja parlamentarne i demokratske vladavine u svome carstvu. Prošle godine proslavio je 25-godišnjicu stupanja na presto, otkako je umro njegov otac Eduard VII. Kralja Đorđa nasledio je na prestolu njegov najstariji sin princ od Walesa (Uels) kao Eduard VIII. — Novi britanski kralj veliki je prijatelj našega naroda, a rodbinski je povezan s našim vladalačkim domom.

U Subotici su otvorili sokolsko pozorište. U našoj beloj Subotici otvoreno je 25 januara o. g. sokolsko pozorište. Ovo pozorište nalazi se u Jugoslovenskom narodnom domu Viteškog Kralja Aleksandra I Ujedinitelja. Ovaj veličanstveni spomenik Viteškom Kralju Ujedinitelju, imaće četiri velike dvorane od kojih je jedna dovršena i uređena za sokolsko pozorište.

Snaga Sokolstva u Češkoslovačkoj. Sokolski kalendar za 1936 god. objavljuje pregled o snazi sokolske organizacije u Češkoslovačkoj. Početkom 1935 god. imao je taj Soko 52 župe, 3.203 društva i 746.700 pripadnika. Odraslih članova bilo je 385.000, među njima 117.000 članica, naraštaja, muškoga i ženskoga, bilo je 78.000, dece 283 hiljade. — Soko je imao 3.100 gimnastičkih vežbaonica, među njima 1.100 vlastitih. — Vlastitih letnjih igrališta imala su sokolska društva 1.700, oko 1000 uzela su ih pod najam. — Češkoslovački socijalistički gimnastički savez imao je lanjske godine 139 hiljada članova, orlovski savez 142.000, komunistički savez nešto preko 100.000, nemački savez oko 180.000 i t. d. Ove brojke dokazuju, da je bilo u Sokolu u Češkoslovačkoj organizirano više pripadnika nego u svima ostalim gimnastičkim organizacijama skupa.

Promene u vodstvu poljskog Sokolstva. Na zadnjoj glavnoj skupštini Poljskog sokolskog saveza zahvalio se je na časti i duž-

nosti saveznog starešine dugogodišnji i zaslužni starešina br. Adam Zamojski. Br. Zamojski ostupio je zbog slabog zdravlja, koje mu već više godina smeta u njegovom radu. Novim saveznim starešinom izabran je br. Arciševski, pukovnik, koji je odmah nakon izbora izjavio, da se pravac rada u poljskom Sokolstvu nikako neće menjati. Izjavio je ujedno, da će svim silama nastojati, da se taj rad proširi i produbi, i da bratske veze s ostalim sokolskim savezima i slovenskim narodima budu čim čvršće.

Obaveštavanje o neuspesima učenika neće biti više, i to u Češkoslovačkoj. Ministarstvo prosvete svojom je odlukom ukinulo ova obaveštavanja, koja su zadavala toliko straha i učenicima i učiteljima. I nastavnicima donosi ova odluka olakšicu, jer im je time prištedeno mnogo pisanja. Očekuje se naravno, da će se roditelji češće lično propitati kod nastavnika o uspehu i vladanju svoje dece u školi. To je i mnogo bolje, jer pismena obaveštenja ne mogu biti nikada potpuna, mogu u pojedinim slučajevima biti pače i štetna. Roditelji, kojima je stalo do napretka dece, neka što češće obilaze nastavnike, pa će i nastavnici i roditelji moći stvoriti što pravedniji sud o deci.

Bomba u želucu morskog psa. U blizini Buenos Airesa uhvatili su ribari morskog psa u čijem su želucu našli — bombu. Ribari zahtevaju sada nagradu, obećanu od vlade onima koji nadu oružje i materijal terorističnih (nasilničkih) organizacija.

Kiša od pepela. Vulkan Asama, koji se nalazi oko 150 km severozapadno od Tokia, nedavno je neobično delovao. Izbacio je vrlo mnogo pepela što ga je vetar poneo sobom. U Tokiu, japanskom glavnom gradu, padala je onda vrlo gusta kiša od vulkanskog pepela te pokrila kuće i ulice prilično debelom naslagom prašine.

Štednja neka postane predmet školske nastave. Treći svetski kongres za štednju u svoje je vreme stvorio zaključak da se uvede štednja u školama kao predmet nastave. Prema tom zaključku stvorioće se u Češkoslovačkoj Republici odbor u koji će ući zastupnici štedionica i nastavnika; taj

će odbor sastaviti program (nacrt) za potrebne školske knjige o štednji. Pa i druge školske knjige biće preradene u smislu štednje. Kod nas širi misao štednje vrlo pohvalno »Savez nabavljajčkih zadruga državnih službenika« ne samo među starijim ljudima, nego i među omladinom.

Kako je svet podeljen. Sledeća mala tabela daje jasnu sliku kako je svet podeljen među evropske narode. Prema njoj je zemlje u rukama

Britanskog imperija	35.6 miliona km ₂	ili	27%
Francuskog	12.5	„ „ „	9%
Nizozemske	2.1	„ „ „	2%
U. S. A.	9.7	„ „ „	7%
U. S. S. R.	21.3	„ „ „	16%
Ostaje zemlje	51.7	„ „ „	39%

Prema broju stanovnika podeljena je zemlja ovako:

Britanski imperij ima	511 miliona ili	25%
Francuski imperij ima	86 miliona ili	4%
Nizozemska ima	69 miliona ili	3%
U. S. A. ima	140 miliona ili	7%
U. S. S. R. ima	168 miliona ili	8%
Preostala zemlja ima	1069 miliona ili	53%

Kao što vidimo, raspolaze »preostala zemlja« sa 53% stanovništva, ali samo sa 39% zemlje.

Od čega umiru mašine. I kod mašina možemo govoriti o prirodnoj i nasilnoj smrti. Nasilnom smrću umiru mašine kod eksplozija, sudara, lošeg opskrbljivanja i požara. Prirodna smrt počinje s umornošću mašine, koja biva svaki dan veća, dok mašinu napokon sasvim ne izdaju snage. Najbrže se izližu delovi, koji se klišu i okreću, stoga su izrađeni tako da se mogu izmeniti, jer bi inače radi jedne pogreške cela mašina bila neupotrebljiva. Pa i kad je mašina još tako dobro izgrađena, od ma kako dobrog materijala i ma da nije prekomerno opterećena, pojavljuje se kod nje uvek pre ili posle nekakva umornost. Laka gradnja mašine i njezin vek u protivnom su razmeru. Najbolje se to vidi kod naših mašina, tako reći muva jednodnevnica, kod aeroplanskih motora. Trkački automobili i topovi od kojih se zahteva naročito visok stepen dejstva umore se vrlo brzo, ma kako čvrsto bili izgrađeni. Ogromni topovi, kao što su ih Nemci upotrebljavali u svetskom ratu, ne valjaju, više, iza kako su ispali tek stotinu hitaca.

E. L. Gangl: O sokolskoj ideji. — Ant. Krejči: T. G. Masarik i Sokolstvo. V izdanju Jugoslovenske sokolske matice sta izšli knjižici z gornjim naslovom. Prvo je spisal brat E. L. Gangl, prvi podstarosta Saveza

SKJ, drugo pa predsednik prosvetnega odbora ČOS brat Ant. Krejči, prevedel pa jo je iz češčine v srbohvrvaščino brat A. Štefan. Cena vsaki knjižici je 3 Din. Naročajo se pri Jugoslovenski sokolski matici v Ljubljani. Vsi naraščajniki in naraščajnice naj si preskrbe knjižice, naj jih pazljivo prečitajo, da si s tem obogatijo svoje sokolsko znanje.

Narodne pesmi z napevi. Nabral in uredil za štiri enake in mešane glasove **Janko Žirovnik.** — Druga, preurejena izdaja v dveh zvezkih. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. — Izšel je drugi zvezek te zbirke, ki vsebuje 55 narodnih napevov s popolnim narodnim besedilom. Izmed teh so 34 narodne pesmi prirejene samo za mešane glasove (sopran, alt, tenor in bas), ostale pa za moške glasove (I-II. tenor in I-II. bas) in mešane glasove, skupaj 77 narodnih pesmi. — Stari mojster Žirovnik je odlično izvršil svojo nalogo; globoko je zajel v neizčrpni vrec narodne poezije in povil pestro in bogato kito dehtečega cvetja, ki bo navduševalo naše pevske zборе in z radostjo napajalo naše poslušalce. Iz narodove zakladnice dvignjeno bogastvo si odpira z Žirovnikovim posredstvom veselo pot v narodovo dušo. — Lična nvanjost II. zvezka ima žepno velikost; cena kartoniranemu izvodu 40 Din, v polplatno vezanemu 46 Din. — Knjižico toplo priporočamo sokolskim pevskim zborom in knjižnicam.

H. Macanović: »Olympia 1936«. Naš poznati sokolski i sportski pisac br. Hrvoja Macanović izdao je svoje peto delo »Olympia 1936«, koje je posvećeno olimpijskim igrama, koje će se ove godine održavati u Berlinu. U ovoj knjizi, koja obuhvata 160 stranica sa 70 slika i 5 tablica, prikazao je br. Macanović na lak i razumljiv način sve ono, što može jednog sportaša i Sokola zanimati gledom na olimpijam. Knjiga je od stručnjaka vrlo dobro ocenjena, pa je i mi s naše strane toplo preporučujemo našim čitačima.

Cena je knjizi 30 Din, a naručuje se kod samog pisca: br. Hrvoja Macanovića, Zagreb, Medulićeva ulica 18 A.

Ža šalu

Štediša. »Vaš je pas izjeo jedno moje pile.« — »Dobro da znam.« — »Šta ima to da znači!« — »Večeras neće dobiti ništa više!«

Iz uredništva

Naredni broj »Sokolića« izići će u običajno vreme narednog meseca. Rukopise treba poslati uredništvu najkasnije do 10 februara, ukoliko pisci misle da im sastavci izidu u narednom broju; razume se, ako su sastavci zreli za objavu.

Upozorujemo braću pretplatnike, da se po pitanju pretplate, naručivanja i obnavljanja pretplate obraćaju na Upravu sokolskih listova (Uprava sokolskih listova, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6), a ne na uredništvo »Sokolića«.

Rešenja iz 12 broja »Sokolića«

Ispunjalka: 1) Srebro, 2) Riteri, 3) Elita, 4) Talir, 5) Anali, 6) Navada, 7) Bitka, 8) Omara, 9) Žarko, 10) Ispred, 11) Čipiko. — Od I do II: Sretan božić.

Tri rebusa: Isus se rodi; Epikur; Nada i Dana nije isto.

Magični kvadrat: Vodoravno i okomito: 1) Sokol, 2) Otelo, 3) Kemal, 4) Olavi, 5) Lolić.

Božićna križaljka: Vodoravno: 1) Skadar, 6) Aida, 10) Erivan, 15) Tara, 16) Ivan Cankar, 19) Nana, 20) Ora, 21) Iso, 22) Roj, 24) Gar, 25) Ik, 26) Aj, 28) Vir, 29) Apo, 30) As, 32) On, 33) Ilo, 35) Oil, 38) Arm, 40) Rim, 42) Rona, 44) Lijepa Vida, 49) Raja, 50) Ivanka, 51) Kolo, 52) Brijan. — **Uspravno:** 1) Sto, 2) Kara Velkov, 3) Ara, 4) Da, 5) Ris, 6) An, 7) IC, 8) Da, 9) An, 10) Ero, 11) In, 12) Vag, 13) Anatomija, 14) Nar, 17) Vo, 18) Ar, 21) Ik, 23) Ja, 25) Ira, 27) Jan, 31) So, 32) Om, 33) Iri, 34) Ona, 36) Ila, 37) Li, 38) Ad, 39) Rab, 40) Raj, 41) Man, 43) AN, 45) Ek, 46) Po, 47) Al, 48) Vo, 49) Ro.

Zagonetna posetnica

(Zlatko Veritas, Sarajevo)

ANKA R. ŠATAJ

Levo — desno, gore — dole,
lepa Nada dirigira;
naraštajke sve je vole,
jer ih lepo instruiira.

Zagonetna posetnica

(Zlatko Veritas, Sarajevo)

NADA J. PREJNIK

Mala Anka,
vragoljanka,
već na ruči
muku muči.

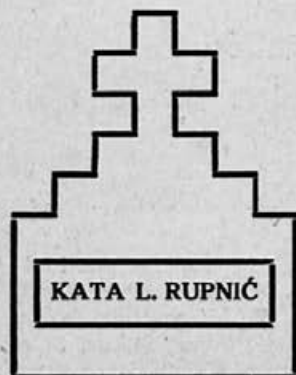
Šarada

(Zlatko Veritas, Sarajevo)

Gomila se
kaže tako;
to će, zna se,
znati svako.

Lav kad više
to se čuje;
il se kliče
ili podrikuje.

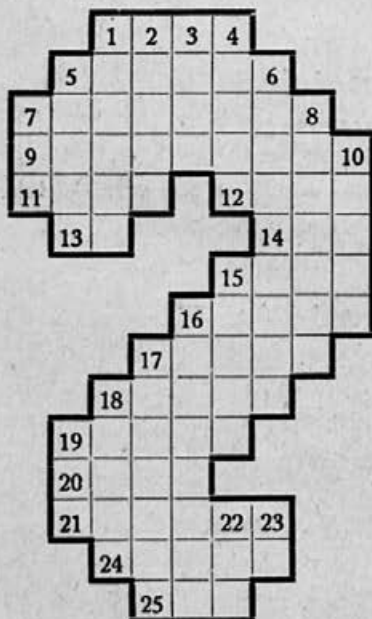
Skupa sve to
kad se sjati;
njega — eto —
svi će znati.

Zlatko Veritas, Sarajevo:

Enigmatski epitaf

1. U grobnici ovoj mračnoj
Što je spomen-ploča skriva,
Jedna žena bistra uma
Sanak večni sad počiva.
2. Dosetkama i šalama
Zadiviti svet je znala,
zabavljala svakoga je
Dok u raku nije pala.
3. Zbog oštine svoga duha
Svima beše jako mila,
Umrla je što je tešku
U grudima bolest krila.
4. Kakva li je bolest sruši
U grob mračni — da li znate,
Promozgajte, pronadite,
Niste zalud — enigmatel

Križaljka

(Zlatko Veritas, Sarajevo)

Vodoravno: 1) Svršetak molitve.
5) Zamotak, paket. 7) Pretplaćen. 9) Usporedan. 11) Ovijen, omotan. 12) Deo godine.
13) Mera za otpor struje. 14) Bez govora.
15) Muzički znakovi. 16) Naša ratna luka.
17) Sledbenik Antistenesove škole, čovek koji se ruga. 18) Mala reka, 19) Čuveni bosanski ban. 20) Planina u Aziji. 21) Grad u Italiji. 24) Vrst metala. 25) Rudarska pokrajina u Nemačkoj.

Uspravno: 1) Čuveni portugalski pesnik i novinar. 2) Mesec u godini (nemački). 3) Sin Edone. 4) Nasek, rezotina. 5) Lepo. 6) Mesto u Zetskoj banovini. 7) Vulkan na Filipinima. 8) Poznati bosanski savremeni književnik (Alija). 10) Parazit, nanos. 15) Pesma Jana Kiepure. 16) Jezero u Južnoj Americi. 17) Staro ime za reku Kupu. 18) Tukac, ćuran. — 19) Staroperzijski car. 22) Rimski kućni bog. 23) Engleski: ulje (bez slova i).